

Giáo dục kỹ năng giao tiếp cho trẻ 5 -6 tuổi ở trường mẫu giáo Hoa hồng, Thành phố Cà Mau, tỉnh Cà Mau

Lê Thị Như Ý*

*Học viên cao học – Trường Đại học Trà Vinh

Received: 12/8/2024; Accepted: 16/8/2024; Published: 19/8/2024

Abstract: From the research results, through the article, the author presents some issues about communication skills education for 5-6 year old children at Hoa Hong Kindergarten, Ca Mau city, Ca Mau province.

Keywords: Communication skills education, Hoa Hong Kindergarten, Ca Mau city,

1. Đặt vấn đề

Giao tiếp là một hoạt động cơ bản và là nhu cầu thiết yếu của mỗi cá nhân. Những người có Kỹ năng giao tiếp (KNGT) tốt là người nắm vững kiến thức về giao tiếp và có khả năng áp dụng hiệu quả những kiến thức đó vào cuộc sống hàng ngày. Ở bậc học mầm non, việc giáo dục để trẻ có kỹ năng, hành vi giao tiếp, ứng xử có văn hóa là một hoạt động có ý nghĩa, là một trong những nội dung quan trọng trong công tác chăm sóc và giáo dục trẻ.

Trẻ ở 5-6 tuổi là giai đoạn cơ thể trẻ em diễn ra sự nhanh cả về ngôn ngữ và kỹ năng xã hội. Đây được xem như “thời điểm vàng” để giáo dục, rèn luyện kỹ năng nhất là kỹ năng giao tiếp, tạo cơ sở nền móng cho sự phát triển toàn diện về sau. Trẻ có KNGT tốt sẽ tự tin thể hiện bản thân, dễ dàng tạo dựng và tham gia vào các mối quan hệ xã hội lành mạnh, và thành công trong học tập cũng như cuộc sống. Ở giai đoạn trẻ 5-6 tuổi, khi đã có được vốn kinh nghiệm sống nhất định, ý thức đã phát triển ở mức cao hơn, đặc biệt là ý thức về mối quan hệ với mọi người trong giao tiếp, ứng xử và ý thức về bản thân phát triển mạnh mẽ.

Thực tế hiện nay, tại Trường Mẫu giáo Hoa Hồng, TP Cà Mau các giáo viên mầm non đã hiểu được ý nghĩa, tầm quan trọng của việc giáo dục kỹ năng, phát triển KNGT cho trẻ 5-6 tuổi bằng nhiều hình thức và phương pháp khác nhau. Tuy nhiên, hiệu quả giáo dục, rèn luyện hình thành KNGT cho trẻ hiệu quả chưa cao. Từ đó tác giả đã quan tâm nghiên cứu vấn đề trên và thông qua bài viết, tác giả trình bày một số vấn đề về giáo dục KNGT cho trẻ 5-6 tuổi ở Trường Mẫu giáo Hoa Hồng, TP Cà Mau, tỉnh Cà Mau.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Mục tiêu, ý nghĩa giáo dục kỹ năng giao tiếp (GDKNGT) cho trẻ 5-6 tuổi

GDKNGT cho trẻ 5-6 tuổi là khả năng thành thạo trong việc sử dụng các phương tiện giao tiếp bằng ngôn ngữ và phi ngôn ngữ để tác động đến người đối thoại nhằm đạt được mục tiêu giao tiếp nhất định.

Theo “Bộ chuẩn phát triển trẻ năm tuổi”, KNGT của trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi bao gồm các tiêu chuẩn trong lĩnh vực phát triển ngôn ngữ và giao tiếp được nêu rõ tại Điều 7. Để đạt được các tiêu chuẩn này, trẻ cần có những kỹ năng như nghe hiểu lời nói, thể hiện ý tưởng thông qua lời nói, và tuân thủ các quy tắc trong giao tiếp.

Thực hiện hiệu quả giáo dục KNGT cho trẻ 5-6 tuổi mang lại nhiều lợi ích quan trọng. Trẻ không chỉ hiểu rõ hơn về quá trình và văn hóa giao tiếp mà còn nhận thức được vai trò của KNGT trong việc giải quyết các vấn đề cá nhân. Trẻ sẽ biết cách định hướng trong các tình huống giao tiếp, lựa chọn và áp dụng các KNGT một cách văn minh, tuân thủ các quy tắc để vượt qua khó khăn trong các hoạt động nhóm hàng ngày. Đồng thời, giúp trẻ phát triển nhu cầu và thái độ thân thiện, hợp tác trong giao tiếp, cũng như giữ được sự bình tĩnh trong các tình huống giao tiếp khác nhau.

2.2 Nội dung GDKNGT cho trẻ 5-6 tuổi

* Giáo dục nhận thức về giao tiếp và kỹ năng giao tiếp.

- Giúp trẻ tiếp thu kiến thức về giao tiếp và kỹ năng giao tiếp

- Trẻ cần có hiểu biết về các yêu cầu cơ bản trong giao tiếp như: khi truyền đạt, tiếp nhận thông tin, tập trung lắng nghe, biết thể hiện xúc cảm qua nét mặt, tư thế, biết đặt câu hỏi khi cần bổ sung thông tin và biết cách kết thúc cuộc giao tiếp một cách hợp lý.

- Trẻ cần có kiến thức cơ bản về văn hoá trong giao tiếp như, tính trung thực, cách sử dụng ngữ điệu và cường độ giọng nói, và tránh dùng ngôn ngữ thô

tục...

- Trẻ cần biết cách sử dụng các phương tiện giao tiếp phi ngôn ngữ, như ngôn ngữ cơ thể và các vật thay thế.

- *Trẻ ghi nhớ và hiểu các tình huống giao tiếp mà mình tham gia:*

- Trẻ cần nắm rõ đối tượng giao tiếp, bao gồm: họ là ai, địa vị và vị thế của họ so với mình, để có thể lựa chọn cách xưng hô, thái độ và giọng điệu phù hợp. Nếu đã từng giao tiếp với đối tượng này, trẻ có thể hiểu rõ hơn về tính cách, điểm mạnh, điểm yếu của người đối thoại, điều này đặc biệt hữu ích trong các tình huống cần thuyết phục hoặc thương lượng.

- *Trẻ hiểu cách thể hiện thái độ và cảm xúc phù hợp khi giao tiếp:*

Trẻ cần nhận biết các hình thức biểu lộ cảm xúc và thái độ qua nét mặt và hành động, chẳng hạn như biểu lộ niềm vui, buồn bã, tức giận, đồng tình, không đồng tình, sự ăn năn hay thất vọng. Trẻ cũng cần biết cách thể hiện những cảm xúc và thái độ này một cách thích hợp trong từng tình huống

2.3. Một số biện pháp nâng cao hiệu quả GDKNG-Tcho trẻ 5-6 tuổi ở Trường Mẫu giáo Hoa Hồng, TP Cà Mau, tỉnh Cà Mau

2.3.1 Nâng cao năng lực chuyên môn, phương pháp GDKNGTcho ĐNGVMNở Trường Mẫu giáo Hoa Hồng, TPCà Mau, tỉnh Cà Mau

Biện pháp này nhằm hướng những mục tiêu chủ yếu là giúp GVMN nâng cao kiến thức chuyên môn và kỹ năng giảng dạy, từ đó nâng cao chất lượng GDMN.

Nhà trường giúp giáo viên hiểu và áp dụng các PPGDtheo hướng “lấy trẻ làm trung tâm” và hoạt động trải nghiệm phong phú, giúp trẻ phát triển kỹ năng tự phục vụ, tư duy sáng tạo và kỹ năng xã hội từ sớm. Điều này đảm bảo trẻ em được tiếp cận với các PPGDTiên tiến, phù hợp với nhu cầu phát triển của từng độ tuổi.

Đồng thời cung cấp cho giáo viên các chiến lược và kỹ năng quản lý lớp học hiệu quả, giúp duy trì kỷ luật, đảm bảo an toàn cho trẻ và tối ưu hóa quá trình giảng dạy. Hỗ trợ giáo viên trong việc phát triển bản thân, từ đó tạo động lực học hỏi, sáng tạo và cống hiến nhiều hơn trong công việc.

2.3.2. Xây dựng nội dung chương trình GDKNGT chi tiết, mang tính tích hợp và phù hợp với độ tuổi của trẻ ở Trường Mẫu giáo Hoa Hồng, TP Cà Mau

Biện pháp này nhằm xây dựng nội dung CTGD KNGT chi tiết, mang tính tích hợp và phù hợp với độ tuổi của trẻ nhằm phát triển ở trẻ những KNGT cơ bản một cách tự tin và hiệu quả trong các tình huống

giao tiếp hàng ngày. Khuyến khích trẻ chú ý lắng nghe người khác nói, hiểu ý nghĩa của câu chuyện, chỉ dẫn, và các thông điệp khác.

Nhà trường tạo điều kiện cho trẻ phát triển KNGT thông qua các hoạt động đa dạng như kể chuyện, trò chơi, hoạt động nghệ thuật, và khoa học, giúp KNGT được phát triển một cách tự nhiên và toàn diện. Đảm bảo nội dung chương trình được thiết kế sao cho phù hợp với sự phát triển tâm lý và khả năng nhận thức của trẻ 5-6 tuổi, tạo điều kiện cho trẻ học tập trong môi trường an toàn và thoải mái, có thể thực hiện theo các bước sau:

1/ Phát triển KNGT bằng Ngôn ngữ:

2/ Phát triển kỹ năng Lắng nghe:

3/ Phát triển KNGT Phi ngôn ngữ:

4/ Phát triển KNGT xã hội:

2.3.3. Đổi mới hình thức giáo dục, tạo môi trường giao tiếp phong phú và khuyến khích, theo hướng tăng cường sử dụng trò chơi và hoạt động tương tác để GDKNGTcho trẻ 5-6 tuổi ở Trường Mẫu giáo Hoa Hồng, TPCà Mau

Biện pháp này nhằm khuyến khích sự tham gia tích cực vào các tình huống giao tiếp thực tế, giúp trẻ cảm thấy hào hứng và tự tin hơn khi giao tiếp với người khác.

Qua các trò chơi và hoạt động, trẻ có thể học cách sử dụng ngôn ngữ để diễn đạt ý tưởng và hiểu các tín hiệu giao tiếp phi ngôn ngữ như biểu cảm khuôn mặt và cử chỉ. Các hoạt động nhóm và trò chơi tương tác giúp trẻ học cách làm việc cùng nhau, chia sẻ ý tưởng và giải quyết vấn đề một cách hiệu quả, từ đó cải thiện khả năng hợp tác và giao tiếp nhóm.

Để thực hiện biện pháp này, GVMN cần lưu ý những nội dung cơ bản sau:

- *Lựa chọn trò chơi phù hợp:*

Trò chơi ngôn ngữ.

Trò chơi tương tác.

- *Hoạt động nhóm:*

Tổ chức các buổi thảo luận nhóm về các chủ đề đơn giản

Tổ chức chơi trò chơi đóng vai.

- *Hoạt động cá nhân và nhóm nhỏ:* Khuyến khích trẻ kể về những trải nghiệm của bản thân, giúp phát triển khả năng diễn đạt ý tưởng. Tạo các tình huống để trẻ dự đoán và hỏi đáp, khuyến khích việc giao tiếp chủ động.

- *Hoạt động tạo hình và nghệ thuật:* Trẻ vẽ và diễn tả ý tưởng của mình về bức tranh, giúp phát triển khả năng diễn đạt bằng từ ngữ và hình ảnh. Tổ chức các hoạt động múa và diễn xuất, nơi trẻ có thể thể hiện cảm xúc và ý tưởng qua cơ thể và biểu cảm.

2.3.4. Tăng cường CSVC, tài liệu và sự hợp tác giữa nhà trường và gia đình trong GDKNGT cho trẻ 5-6 tuổi ở Trường Mẫu giáo Hoa Hồng, TPCà Mau

Mục tiêu biện pháp này, giúp trẻ phát triển toàn diện các kỹ năng sống, từ kỹ năng tự phục vụ đến khả năng giao tiếp và giải quyết vấn đề. Xây dựng sự hợp tác chặt chẽ giữa nhà trường và gia đình, giúp đồng nhất cách giáo dục và hỗ trợ trẻ cả ở nhà và ở trường.

Nội dung tăng cường cơ sở vật chất, tài liệu cho hoạt động giáo dục KNGT trong trường mầm non, gồm:

- Tạo môi trường học tập phong phú:
- Cung cấp tài liệu giáo dục đa dạng:
- Khuyến khích sự tham gia của phụ huynh: Tổ chức các buổi gặp mặt và hội thảo để phụ huynh hiểu rõ về cách hỗ trợ KNGT cho trẻ ở nhà. Cung cấp hướng dẫn và tài liệu cho phụ huynh để họ có thể thực hành các hoạt động giao tiếp cùng trẻ.
- Cập nhật và đổi mới tài liệu: Liên tục cập nhật tài liệu và công cụ giáo dục để phù hợp với sự phát triển và nhu cầu của trẻ. Đưa vào các tài liệu mới và sáng tạo để giữ cho môi trường học tập luôn hấp dẫn và kích thích trẻ.

Tăng cường CSVC và tài liệu cho hoạt động giáo dục KNGT không chỉ giúp trẻ phát triển kỹ năng ngôn ngữ mà còn tạo điều kiện cho sự tương tác và kết nối xã hội của trẻ trong môi trường học tập.

2.3.5. Tăng cường đánh giá, điều chỉnh chương trình GDKNGT cho trẻ 5-6 tuổi.

Biện pháp này nhằm xác định mức độ thành công của chương trình hiện tại trong việc phát triển KNGT của trẻ. Xác định các yếu tố gây cản trở hoặc hạn chế sự phát triển KNGT của trẻ. Điều chỉnh chương trình để khắc phục các vấn đề này và cải thiện tính hiệu quả.

Điều chỉnh nội dung chương trình để phù hợp hơn với nhu cầu và khả năng phát triển của trẻ, cũng như đảm bảo rằng các hoạt động và PPGD phù hợp với các nguyên tắc giáo dục hiện đại. Tăng cường sự tham gia của phụ huynh trong việc hỗ trợ phát triển KNGT của trẻ. Cung cấp hướng dẫn và tài liệu cho phụ huynh để họ có thể hỗ trợ và thúc đẩy quá trình học tập tại nhà. Thiết lập hệ thống theo dõi và đánh giá liên tục để theo dõi sự tiến bộ của trẻ và điều chỉnh chương trình khi cần thiết.

Để thực hiện hiệu quả biện pháp tăng cường đánh giá, điều chỉnh chương trình giáo dục KNGT cho trẻ 5-6 tuổi, cần đảm bảo những nội dung và cách thức thực hiện ở những bước sau:

Bước 1: Đánh giá hiện trạng chương trình

- Thu thập Dữ liệu: Sử dụng các công cụ như quan sát, phỏng vấn giáo viên, khảo sát phụ huynh, và đánh giá kết quả học tập của trẻ để thu thập dữ liệu về hiệu quả của chương trình.

- Phân tích Kết quả: Xem xét các dữ liệu thu thập được để xác định điểm mạnh và điểm yếu của chương trình hiện tại.

Bước 2. Xác định các vấn đề và điều chỉnh cần thiết

- Phân tích Vấn đề: Xác định các yếu tố gây cản trở trong việc phát triển KNGT của trẻ, chẳng hạn như nội dung không phù hợp, PPGD chưa hiệu quả, hoặc thiếu tài nguyên hỗ trợ.

- Đề xuất Điều chỉnh: Cập nhật nội dung chương trình, thay đổi phương pháp giảng dạy, và cung cấp thêm tài nguyên hoặc công cụ hỗ trợ nếu cần.

Bước 3. Cập nhật và tinh chỉnh nội dung chương trình

- Điều chỉnh nội dung: cập nhật các hoạt động và bài học để phù hợp với nhu cầu phát triển của trẻ và xu hướng giáo dục mới.

- Xây dựng Tài liệu Hướng dẫn: Soạn thảo tài liệu hướng dẫn chi tiết cho giáo viên về cách triển khai các hoạt động và phương pháp mới.

3. Kết luận

Trên cơ sở nghiên cứu, phân tích thực trạng công tác tổ chức hoạt động giáo dục KNGT cho trẻ 5-6 tuổi ở các trường mầm non, mẫu giáo trên địa bàn TPCà Mau, bài viết đã đề xuất 5 biện pháp. Kết quả nghiên cứu thử nghiệm cho thấy những biện pháp mà đề án đưa ra đã phát huy hiệu quả rõ rệt, từ đó, có thể cho phép khẳng định về tính hiệu quả và khả thi của những biện pháp đã nghiên cứu trong việc nâng cao hiệu quả tổ chức hoạt động giáo dục KNGT cho trẻ 5-6 tuổi ở Trường Mẫu giáo Hoa Hồng.

Tài liệu tham khảo

[1] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021), *Chương trình GDMN*. Văn bản hợp nhất số 01/VBHN-BGDĐT ngày 13 tháng 4 năm 2021. Hà Nội

[2] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2010), “*Bộ chuẩn phát triển trẻ năm tuổi*”. Thông tư số 23/2010/TT-BGDĐT, ngày 23 tháng 7 năm 2010. Hà Nội

[3] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2014), *Quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống và hoạt động giáo dục ngoài giờ chính khóa*. Thông tư số 04/2014/TT-BGDĐT ngày 28 tháng 2 năm 2014. Hà Nội

[4] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2014), *Hướng dẫn thực hiện nhiệm vụ GDMN năm học 2023-2024*. Công văn số: 4128/BGDĐT-GDMN, ngày 10 tháng 8 năm 2023. Hà Nội